

ТОНТЮЛДУЗИ

Муассислар: ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ, ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ДАВЛАТ МАТБУОТ ҚУМИТАСИ

Газета 1929 йил, 1 августдан чиқа бошлаган

№ 20 (65896)
1996 йил, 30 март, шанбаСотувда
эркин нархда

БАҲО

Индинга якунловчи IV чорак бошланади

БИЛИМ ТАРОВУСИ

Уша куни қизик воқеа бўлди. Учинчи — ҳал қилувчи чоракнинг сунгги кунчи эди. Дарслар тугагач, синфга раҳбаримиз Наталя Константиновна кириб келдилар.

— Бобур, Гулзира, Севара, Нодира, сизларни табриклайман ва катта раҳмат айтаман, — дедилар дабдурустан.

Аввалига ҳайрон бўлдик. Кейин гап нимада эканлигига тушундик. Чунки устозимиз номларини тилга олган болалар ўтган чоракни фақат аъло баҳоларга якунлаган эдилар-да. Синфимиздаги қолган йигирма уч нафар

уқувчининг баъзисида иккита, баъзисида учта турт бўлса, ҳатто баъзиларда биттадан уч ҳам бор эди.

Ҳадеб баҳо ҳақида гапираётганимнинг боиси бор. Ахир, баҳо ҳам билим таровуси-да.

Ҳа, ҳикоямни давом эттирадиган бўлсам, бундан бир неча йил аввал мактабимизда учта лицей синфи ташкил этилган бўлиб, улар: 6-«А», 7-«А» ҳамда 11-«А» синфлари эди. Ана шулардан бирида мен ўқийман. Синфдошларимнинг ҳаммаси иқтидорли. Бизга инглиз ва француз тилларидан Наталя Константиновна, Неля Саркисовна, тарихдан Гулчехра Мирolimova, математикадан Манзура Қорақулова, она тили-

дан Гулчехра Турдиқулова, географиядан Хосият Жалоловна ниҳоятда пухта билим берадилар. Улар меҳрибон, меҳри бор муаллимларимиздир.

Яна сизларга бир сирни ошкор қиладиган бўлсам, орамизда кимки учтадан ортиқ фандан турт баҳо олса 6-«Б»га, уч баҳо олса 6-«В»га тушиб кетади. Мабоодо «Б»чилардан бирортаси фақат аълога ўқий бошласа бизнинг сафимизга утиб олишлари ҳам ҳеч гап эмас. Худди шундай воқеадан бири ўтган йили юз берганди. Ҳозир уша синфдошимиз янада яхшироқ ўқишга интилмоқда.

Хуллас индинга якунловчи IV чорак бошланади. Қани, ўқишга тенгдошлар! Сизларга омад тилаб

Мухайё АХМЕДОВА,
Тошкент шаҳар, Комил Ерматов
номидаги мактабнинг 6-«А» синф
ўқувчиси.

БИР ҲАФТА ЯНГИЛИКЛАРИ

Навруз кунлари пойтахтимизнинг Собир Раҳимов туманидаги 24-меҳрибонлик уйи тарбияланувчиларига Президент совғалари топширилди.

Тошкент вилояти, Оққўрғон туманидаги 23-мактабда соҳибқирон Амир Темур таваллудининг 660 йиллигига бағишланган кеча бўлиб ўтди.

Урта Чирчиқ туманидаги Акмал Икромов номли деҳқон ва чорвачилик хужалиги ен-атрофдаги мактабларга қуйилтирилган сутни арзон нархда етказиб бера бошлади.

Сурхондарё вилояти, Шаргун шаҳридаги 4-урта мактаб ўқувчилари мактаб боғида куп хасталикларга шифо булувчи финикия пальмасини ўстира бошлашди.

Тошкентда республика иқтидорли болаларнинг V слёти бўлиб ўтди.

Навруз хайрия жамгармасининг Тошкент шаҳар бўлими Юнусобод туманидаги 1-болалар сил касалликлари сиҳатгоҳида даволанаётган болаларга Навруз байрамини ташкил қилиб берди ва совғалар улашди.

БАХШИ ЖАЛИШИ

Ҳар болаки яхши ўқир хоҳласа,

У астойдил фикру зикрин чархласа.

Тафаккурни инсон ўзи яратур,

Илм билан иқтидорни боғласа.

Илм очур бахт-иқболга йўлингиз,

Билим ила етур кўкка қўлингиз.

Ешликнинг ҳар дақиқаси ганимат,

Сўнг топилмас олтинга ҳам, билингиз.

Бугун озод, мустақилдир элимиз,

Она юртга асл фарзанд бўлингиз,

Гар астойдил ўқиб, билим олсангиз,

Эртанги кун доим равон йўлингиз!

Юнус Маҳаммат УМОРИЙ.

МАНА, ТАЪТИЛ ҲАМ ЎТДИ

Бошқаларни билмадиму, бизнинг 6 «А»-синф ўқувчилари учун баҳорги таътил жуда мароқли ўтди. Навруз айёмига бағишлаб катта тантана уюштирдик. Байрамимизга ота-оналаримизни, бувижонларимизни, устозларимизни ҳам таклиф этдик. Кўпик қўйлаб, рақсга тушдик, тукин дастурхон безаб, йиғилганларни меҳмон қилдик.

Навруз — нафақат байрам, тантана, у жушқин меҳнат байрами ҳам демақдир. Шундай экан, бир кунни белгилаб олиб, мактабимизда шанбалик уюштирдик. Синф хоналаримизни тозаладик, дераза ойналарини ювдик, пардаларни оппоқ қилиб ювиб, илиб қўйдик. Сўнгра боғимизга чиқиб, дарахтлар тагини юмшатдик, қуриган шох-шаббаларини қирқиб, ишлов бердик. Мевали дарахт кучатларини ўтказдик.

Тунов кунни устозимиз Махфуза опа билан шаҳримиздаги «Ўзбекистон музейи»га саяҳат уюштирдик. Табиат ва ҳайвонот олами билан танишиб, бир олам таассуротлар билан қайтдик.

Шундай қилиб, баҳорги таътил кунларимиз ҳам ортда қолди. Ҳадемай яна мактаб кучоғига қайтамиз. Янги куч, гайрат билан IV чоракни ҳам бошлаб юборамиз...

Ойбек НОРБЕКОВ,
Тошкент шаҳридаги 249-мактаб ўқувчиси.

Одам саломат бўлса-ю умрини беҳуда ўтказса, бундай тириклик разолатдир, эй қариндош

«Кутадгу билиг»дан.

Устоз ҳақида ёзиш... Айниқса у марҳум бўлса оғир кечаркан. Шу ҳақда уйлсам, негадир оғир жудалик юки елкамни босаётганлигидан азият чекаман. Мардон аканинг маъсум чехраси, пурҳикмат сузлари ёдимга тушаверади.

Бундан икки йил бурун айни киш палласи эди. Уша

«ЎЧМАГАЙ

куни Мардон ака дарсини ҳар қачонгидан фарқли уларок, эшикдан кирганлари заҳотиёқ бошламади. Аввалига ҳаёт, одамгарчилик, яхшилиқ ва адолатдан суз очди. Муаллимимизнинг ёд ўқиган шеърлари ҳамон қулоқларим остида жаранглаётир. Мана, унинг сўнгги сатрлари:

Бу бог богбони ўлмагай,

ўчмагай босган изим,

Бу ҳаётда бўлса гар

ҳамиятли ўғил-қизим...

Ушанда бу сузлар домланинг энг сўнгги сатрлари эканлигини қай биримиз уйлабмиз, дейсиз.

Мардон Жалилов 1936 йилнинг 8 мартида Бустон яқинидаги Камсарой қишлоғида таваллуд топди. Унинг отаси Жалил бобо

ҳаётдан эрта куз юмди. Оила ташвишлари беш фарзанднинг тўнғичи Мардон ака зиммасига тушди. Урушдан қадди дол чиққан халқнинг усти юпун, озиқ-овқатлар тақчил уша йилларга унинг ўқувчилиқ даври тўғри келди.

Ёш Мардон жисмонан бақувват эди. Курашда уни ўқурт киши ҳам биргалашиб йиқитолмасди. Совуқ забтига олган киш кунларида икки ўқувчини даст кутариб мактабга олиб келарди.

БОСГАН

1955 йилга келиб Самарқанд Давлат дорилфунунининг биология куллийтига ўқишга киради. 1958 йилда ўқишни сиртқиға утказиб, Ғойибон қишлоғидаги турт йиллик мактабда ўқитувчилик қила бошлайди. Тез орада илмий бўлим мудири, 1961 йилдан то умрининг охиригача «Ўзбекистон» мактабид

а кимё фанидан дарс берди.

Устоз ҳеч қачон амалга учмас эдилар. Ўз дарсларини юксак даражада ўтиши учун тинимсиз изланар, шунинг учун ҳам, унинг ҳар бир са-

боғи яхши бир асардай таассурот қолдирарди.

Кимё фанидан янги билимларни эгаллашда моделлар, диафильмлар, кимёвий реакция тажрибаларидан уринли фойдаланар эди. У бошчилигида турли беллашув, мусобақа кечалар ташкил этилардики, ўқувчилар олган билимларини мустаҳкамлашда бу сингари тадбирлар айниқса қўл келарди.

— Дадамиз ҳаётда бизни деб яшаб, роҳат қурмай у дунёга рихлат қилганлари юрагимда армон, — дейди домланинг тўнғич фарзанди Шарифжон ака.

ИЗИМ»

У менга яқингинада туман марказидаги «Қизил тонг» босмахонасида чоп этилган «Бир бошоқда минг мунчоқ» китобини курсатди.

Халқимизда «Яхшидан бог қолади» деган нақл бор. Зеро, урناق олса арзигулик ҳаёт кечирган муаллимнинг номи мактабга қадам қўяётган ҳар бир ўқувчи тилида жаранглаб туришга лойиқдир.

Дилфуза АМИНОВА,
ТошДУ талабаси.

Ҳар нарсанинг биринчи маротабаси булганидек, мен ҳам илк маротаба ширинлик пиширдим, ва бобожоним олдиларига олиб келгандим.

— Умрингдан барака топ, қизалоғим, жуда ширин булибди-я, — дедилар.

Кейинчалик билсам, бобом ширинликни хуш курмас, фақат мени хафа бўлиб қолмасин, деб мактаб-мактаб еган эканлар.

Бобожоним ҳақида гап кетганда онам, холаларим мағрурланиб қўйишади. Бир куни улар ҳақида гапириб беришларини сурадим.

Бобом Солиев Соибжон 1916 йили Тошкент вилоятининг Янгийул туманида туғилганлар. Улар 14 ёшларидан бошлаб оёқларига керзивик этик кийиб Тошкент вилояти, Уртаоул мактабида бирин-

чи ўқитувчилик фаолиятларини бошладилар. Айтишларича та-наффус вақтларида ўз ўқувчилари билан ҳар хил уйинлар ўйнашар,

бориб хизмат қилдилар. Қашқадарё вилоятининг Китоб туманидаги 1, 12, 19-мактабларда, Навоий номли 6-мактабда раҳбарлик лавозимлари-

аъзоси, колхоз раҳбари бўлиб ишладилар.

Иккинчи жаҳон уруши йилларида сиёсий бўлимда лейтенант бўлиб хизмат қилдилар.

лаб қарилик нафақасига шахсий нафақахур бўлиб чиқдилар.

Хукуматимиз бобомнинг хизматларини муносиб тақдирлаб, уч марта шаҳар ва вилоят депутати, бир қанча орден, медаллар, фахрий ёрлиқлар, тақдирномалар билан тақдирлади.

Ҳозирги кунда бобожонимнинг 10 нафар фарзандлари турли соҳаларда, шундан 5 нафари оталарининг касбини давом эттиришяпти. Насиб этса, мен ҳам бобомдек маориф соҳасида ҳалол хизмат қилсам, дейман.

Рухингиз ҳамиша шод бўлсин, бобожоним!

Нозима ИБОДОВА,
Тошкент шаҳридаги 22-мактабнинг 8-«А» синф ўқувчиси.

ҲАМ ТҲҲРТ ЁШЛАВ МАҚАЛЛАВ

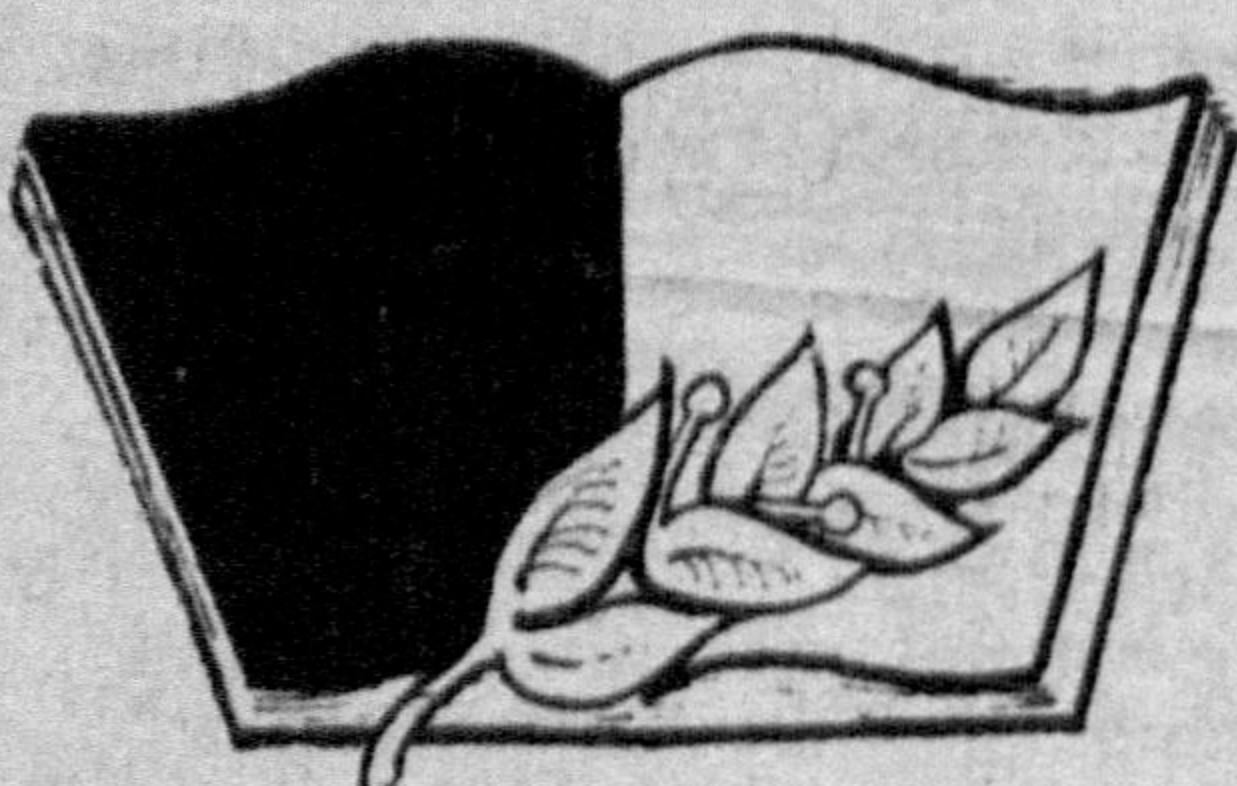
дарс бошланганда эса катта ўқитувчилардек болалар билан муомала қилардилар.

1934 йили комсомол йўлланмаси билан Қашқадарё вилояти, Шаҳрисабз туманидаги Тудамайдон қишлоғига ўқитувчи бўлиб жўнатилдилар. Саводсиз ва чала саводсизликни тугатишда фаол иштирок эдилар. Хукумат қаерни лозим топса, уша ерга

да ишладилар. Кейинчалик вилоятнинг ҳозирги ёшлар союзида раҳбар, пленум ва бюро

1961 йили Тошкентга қайтдилар. Шаҳримиздаги 20-мактабда, сўнгра 197-мактабда раҳбарлик лавозимида иш-

Куйидаги воқеалар, инсонлар тақдири бир-бирига ухшаш, аммо ирода жиҳати қараб бир-бирдан тубдан фарқ қилади. Воқеаларнинг бирига айнан ўзим гувоҳ бўлганман. Ушанда мактабда учинчими-тўртинчи синфда ўқирдим. Адашмасам мендан уч

«ИРОДАДАН ЯРАЛГАН ОДАМ...»

(Давоми, боши ўтган сонда)

синф юқорида ўқиётган бир мактабдошимнинг ҳеч қутилмаганда ўз жонига қасд қилганлиги менинг ёш қалбимда мактабдошларим ўртасида узок-узок тортишув, алоқсиз ҳаёлларга сабаб бўлган, бу мудҳиш ҳодисанинг таассуроти ҳали ҳамон эсимдан чиқмайди. Бу воқеа юз берган кунлар мактабда-ю қишлоқда ақлини таниган катта-кичик Собитжон нега ўзини ўлдирди, бундай нохуш йўлга уни нима мажбур қилди, деб ўйлашган, унга сунгсиз ачинишган, ҳамма бу воқеанинг бош айбдорини топиб, унга-да жиноятга яраша жазо беришни талаб қилишарди. Бироқ уша айбдор топилмади, аста-секин гаплар, шов-шувлар босилди, фақат Собитжоннинг ёш ўмири ҳазон бўлганлиги ҳеч битмас ярадай қолди.

Бундан олганда бу воқеа ўз-ўзидан бўлмаган эди. Ҳаётда Собитжон тенгдошларига қараганда жиндак ҳасталиги бўлиб, у сал оқсаб юрарди. Бундан синфдошларидан бири юзига солади. Ниманинг устидадир тортишиб қолишганда аччиғини олмоқчи бўлибми, «Сен билан тенг бўламанми ҳе қачал (чулоқ) дейди. Бу эса аллақачондан буюн ҳаёлида бошқалардан ўзини паст қўриб, ҳуноби охиб юрган Собитга жуда ёмон таъсир қилади. Ва уларга ўзининг нималарга қодирлигини курсатиб қўймоқчи бўлиб, жонига қасд қилиш билан ўч олмоқчи бўлган. Булар менинг тахминий мулоҳазаларим бўлмасдан, балки унинг улимидан кейин воқеанинг сабабини излашганда топилган ягона маълумот эди.

Шу ўринда жиддий бир огоҳлантириш. Қандай вазиятда бўлма, сенга қараганда ожиз томони бўлган, айниқса у Оллоҳдан бўлса, ҳеч пайт бундайларнинг устидан кулиб бўлмайди. Унинг ожиз, ҳаста томонини эслатиб, ўч олиш эса ярамаслик, номардликдир. Яна бунинг оқибати юқоридагига ухшаш мудҳиш воқеаларга ҳам сабаб бўлиши мумкин.

Лекин йиллар ўтган сари бевақт ҳазон бўлган мактабдошим Собитжон ҳақида уйлар эканман, унинг руҳи олдида оғир бўлмасин бу қайтмас ҳаёт устидан тортилган чизиқнинг бош айбдори Собитжоннинг ўзи, унинг тарбиясиз руҳи, айнан иродасизлиги деган ҳулосага келиб қолганлигини билмай қоламан. Нега у бундай оғир воқеага қўл ўрди? Собитжоннинг ўзини курсатиши, нималарга қодирлигини бошқаларга намойиш этиш учун бошқа йўл йўқмиди? Наҳотки унинг ўмири жун бир гап, ярим, ҳазилнинг саъз бир таъсирига тенг бўлса? Тўғриси у ўз тақдирига қуйиниш асносида янглишган, аҳволини яхшилаш йўлини уйлаш ўрнига, ундан бирварақайига қутилиш йўлига ўтган. Тушқунликка тушиб қолган. Ҳатто ўзининг бу иштини ҳеч ким қилолмайдиган «мардлик» деб уйлаган. Аслида ўзини тутолмай, аҳволини тушунолмай, бу тилсим дунёнинг инсонлар ўртасида не-не қарама-қаршиликлари борлиги қонуният эканлиги, оддий ҳодиса бўлишини билмасдан, англамасдан ўз-ўзининг қотилига айланган. Бунинг бош сабаби ўзини қўлга ололмаганлиги, иродасизлиги эмасми? Ахир у бу қилмиши билан ҳеч нарсага эри-

ша олмагани билан бирга ота-онаси, яқинлари қалбига қанчалик жароҳат етказиб изтироб олиб келди-ку. Эшитган бўлсанг ўз-ўзини ўлдирганларга динимизда жаноза ўқишга ҳам монъелик қилинади. Негаки, марҳум ўз қўли билан оғир гуноҳга ботиб, Оллоҳ марҳа-

мат қилиб муъжизадек бир марта бериладиган ўмирини ҳам маҳв этиб, у дунё-бу дунёсини куйдириб юборар экан.

Бир куни Владимир Амленскийнинг «Эрнест Шаталовнинг изтироблари» асарини ўқиб қолдим. Руҳим бир кутарилди-эй. Тушқунлигим ҳам тумандай тарқаб кетди. Ўз-ўзимга «Оғир ҳасталикка чалинган йигит шунчалик улуғ ишларни қилган экан, нега мен оддий юмушларда ҳам ўзимни қийналган ҳисоблаб юрибман, буларнинг ҳаммаси ҳадемай утиб кетади-ку...» деб қувонардим. Ростки, бу асарни ўқиб, бошқа бир руҳи кутаринки инсонга айланиб қолгандай эдим.

Асарни бу ўринда эслаётганимнинг боиси эса унинг ирода ҳақида ҳужжатли бир қушиқ эканлигидир. Асарда Эрнест Шаталовнинг матонат билан яшаб ўтган ўмири, болаликдан ногирон бўлиб қолса-да, чинакам иродалилиги туфайли нималарга эришганлиги қандай бўлса, шундайлигича ҳикоя қилиб берилади. Унинг касали борган сари зурайиб боради. Бошда чопиб юрадиган болакай бир фалокат туфайли оқсаб юрадиган, сал утиб юролмайдиган, кейинроқ қимир-лолмайдиган, охири ҳатто жойида у ёндан бу ёнга ағдарилмайдиган оғир аҳволга тушади. Шу боис у мактабга бормайдиган бўлса-да, уйда мустақил тайерланиб, мактабни олтин медал билан тугаллайди. Уйдан туриб, университетга ҳужжат топширади ва олий маълумотли бўлади. Ҳатто ўз касали ҳақида назарий ва амалий томондан докторлик диссертацияси даражасида билимга эгаллигини мутахассислар ҳам қайд этишади.

Эрнест касали зурайиб, аҳволи оғирлашган сари ҳаётнинг қадрига етади. Бор иродасини тушлаб яшашига интилади, бир зум ҳам ишлашдан, фикрлашдан тўхтамайди. У ҳасталикка чидар, бировга оғирлиги тушмаслик учун жонини жаб-борга бериб тиришарди. Ҳатто энг яқинлари онаси ва укасини-да беурин безовта қилишни истамасди. Унинг ягона шиори — бахтсизликка учраган бўлса-да, унга ҳеч ким ачиниб қарашини хоҳламасди.

Лекин у ҳам бошда бундай оғир ҳаётдан қўла қўла кетсам, яхши эмасми, дея юқори қаватдаги хонасининг деразасидан бидирмасдан ўзини ташлаб юборишни машқ қила бошлади... Жонига суиқасд қилишдан қайтганини эса у қуйидагича хотирлайди: «...Ойим бу ниятимни пайқаб қолди. Қандай сезиларли, билмадим? Ёдимда ойим йиғлаб эмас, ғазаб билан, қонсиз лаблари титраб шундай деганди:

— Сотқинлик-ку ахир бу... Ҳаммамиз дуои жонингни қилаётган бўлсак дақиқа сайин саломатлигини суриштирганимиз суриштирган, сени деб елиб-югурияймиз, сен бўлса қочоқлик, сотқинлик қилмоқчимсан!..

...Уша кунни ниятимдан қайтдим, нечоғлик оғир бўлмасин, машғум режамни амалга оширмасликка қарор қилдим. Нима ҳаётимнинг қувончли томонлари йўқми? Ахир бу қип-қизил ёлгон-ку! Тўғри ҳаёт машаққатли, оғир, қийинчиликларга тула. Лекин қувончли томонлари ҳам бор унинг. Мен фикрлар эканман, демак яшайман. Ҳа фикрлайман, ўйлайман, ўқийман. Одамларнинг гапи-

ни тинглаб, уларни қўриб юраман ёки қўзимни ярим юмиб ётаман, қанчадан-қанча ҳиссиётлар туяман. Демак яшайман, демак мажруҳ бўлсада маълум бир мазмун билан йўғрилган ўз ҳаётим бор. Бинобарин ҳаётдан шунчаки ўз ихтиёрим билан кетмайман. Ҳаёт керак менга ва эҳтимол мен ҳам керакман ҳаётга. Бирон нарсага қодирдирман ахир. Эҳтимол аҳволим тақозоси билан бошқалар билмайдиган нарсаларни билсам керак... Демак яшайман зарур!..»

Ва охири у шундай юксак фикрга келади: «...Шуни унутмаки, асло ўзингни чиқинди, мажруҳ, нота-вон деб билма, мукаммал одамлигингча қолавер. Руҳинг бардам бўлаверсин. Токи ақлинг жойида экан, дунё сеникидир, ҳаёт экансан, қўлингдан қўп нарсаси келиши мумкин...»

Қаранг-а, қандай ажойиб фикрлар. Эрнестнинг фожиасига ҳавас қилиб бўлмаса-да, ортидан ёруғ бир нур қолдирганига қойил қолмасдан илож йўқ. Эрнестнинг ҳақиқий инсонлиги шундаки, у иро-

«Тергачи». Бу мен туғилган жонажон, азиз қишлоғимнинг номи. У Наманган вилоятининг Косонсой туманида жойлашган. Эсимни таниб, етти ёшга тулганимда шу ердаги 28-урта мактабнинг биринчи синфига бордим. Ҳозир 10-«А» синфида ўқийман. Синфимизда иқтидорли болалар қўп. Уларнинг ун уч

«ТЕРГАЧИ» ДИК ИҚТИДОРЛАР

нафари бу ўқув йилида утказилган фанлар олимпиадаларида фаол иштирок этишди. Ана шу ўн ўқиларнинг етти нафари вилоят босқичига йўлланма олишди. Шулардан Гулчехра Акбарова — тарих, Феруза Дадабоева, — алгебра, Муслима Каримова — немис тили, Мунира Каримова — биология, Дилафруз Муминова — ҳуқуқшунослик, Гулноза Сатторова — география, мен — она тили ва адабиётдан келгуси босқич синовларига тайёргарлик кўрмоқдамиз. Бизнинг муваффақиятларимиз сабабчилари биринчи муаллимларимиз, Ўзбекистон халқ таълими аълочилиси Каримжон ака Умаров, синф раҳбаримиз Шамсиддин Шарипов, мактабимиз директори Зокиржон Маъқулов ва бошқа устозлардир.

Биз улардан миннатдор бўлиб, ишончларини оқлашга ҳаракат қиламиз.

Зиёда МАМАЖОНОВА,
Наманган вилояти,
Косонсой туманидаги
Ҳамид Олимжон
номли мактаб ўқувчиси.

ЯНА БИР ДУСТЛИК УЧРАШУВИ

Ҳар кунгидан барвақт уйғониб, кийим-бошларимни бир бор куздан кечирдим-да, кийиниб, сочларимни тарадим. Апил-тапил нонушта қилган бўлиб, мактабга ошиқдим.

— Ҳой, ҳой қизим, қаёққа шошяпсан? Ҳали вақтинг бор-ку, бафуржа чойингни ичиб ол! — деганча қолавердилар ойим.

Мактабимизда шундай учрашув булади-ю, мен шошмайманми, ахир?!

Мактабимиз байрамона безатилган, ҳаммаёқ саранжом-саришта. Бир ёнда меҳмонларни нону туз билан қарши оладиган қизалоклар инглиз тилида ёд олган шеърларини такрорлашяпти, бир ёнда миллий либослардаги угил-қизлар хонанда-ю созандалар машқ қилишяпти.

— Келишяпти, келишяпти, — дарақлади кимдир. Ҳаммамиз меҳмонларга пешвоз чиқдик. Ўзбекистон республикасида фаолият кўрсатаётган чет эллик элчиларнинг фарзандлари бирма-бир кириб келишди. Ҳар бири ўз халқининг миллий либосида. Бизлар билан аввал ўз тилларида, сўнгра ўзбек тилида саломлашяпти. Гарчанд тилимиз бошқа-бошқа бўлса-да, улар билан тезда дўстлашиб олдик. Тайерлаган байрам дастурими уз меҳмонларга манзур бўлгани, уларнинг юз-қўзларидан, олқишу қарсақларидан сезилиб турарди. Сўнгра барчамиз биргаликда инглиз, ўзбек, француз тилларида қўшиқ қўйладик, елкама-елка қўл ушлашиб, рақсга тушдик. Спорт мусобақалари бўйича беллашувлар биру бир ҳисобида якунланди. Арқон тортиш мусобақасида бизга бой берган меҳмонларимизнинг қўли баскетбол мусобақасида устун келди. Кеча сўнггида «Қувноқ» мусобақаси голли бўлган «Сократе» номи ёш спортчилар жамоасининг чиқишларини зўр қизиқиш билан томоша қилишди. Болалар бизга ўз юртлари, тенгдошлари, қизиқишлари, сеvimли машғулоти ҳақида сузлаб беришди, эсдалик учун миллий дуппеларимиздан совға қилдик.

Бу дустона учрашувимиз охиригиси эмаслигига умид боғлаб, чет эллик дўстларимиз билан хайрлашдик.

Муҳаббат НАСИЛЛАЕВА,
Бухоро вилояти, Гиждуvon
туманидаги С. Айний номли
3-мактаб ўқувчиси.

дасизлик нима-ю, иродалилик нималигини анжқ билиб олганлиги, оддий ва машаққатли ҳаётни сева билганлигидир. Ҳолбуки атрофимизда, катта-ю кичиклар орасида шунчалар қўп иродасиз одамлар борки, улар турт мучаси соғ була туриб, иродасизликларни, узларини қўлга олишга уринмасликларни оқибатида ҳаётда қанчалик изсиз, аянчли яшаб ўтмоқдалар. Яна бунинг айбини бошқалардан қиди-радилар.

Буюк шахсларнинг жаҳоншумул ишларни амалга оширувларида ҳам ироданинг улуғ ҳиссаси бор. Бунда сенга Фарбу Шарқда номи машҳур икки зотнинг ҳаётдан биров галати маълумотни келтирмоқчиман. Буларнинг бири француз адаби Оноре де Бальзак романнависликда шунчалик улуғ чуққини эгаллайдики, у қилган ишнинг ҳажмини 20-30 адибнинг эзганларини жамласада, Бальзак-никита тенг келолмайди. Ўйтироф этишларича, Бальзак ниҳоятда меҳнаткаш бўлиб, кунгида тугганини ёзишга ўтирса, қўзлаганини битирмагунча уридан қўзғалмас экан. Ҳатто бир сафар у пешоби қонга айланиб кетганда ҳам иш-ни тугатмай уридан қўзғалмайди. Нақадар фидоийлик, иродалилик намунаси бу!

Шарқона, исломона иродали-ликнинг ёрқин тимсолига эса улкан шайх, жаҳоний руҳшунос, шоир Жалолиддин Румий ўсмирликларида амалга оширган юмушлари яхши мисол була олади. Сенга қўлиги туюлмасин! Румий ҳазратлари узларида ўсмирликларидан руҳларини тарбиялаш: қибр, худбинлик каби инсоний нуқсонларга бошловчи майлларни ўлдир-иш мақсадида бегона бир шаҳарга ҳижрат қилиб, бир йил давомида ҳожатхоналарни озодалаш иши билан машғул бўлган эканлар. Хоразмлик буюк бобомиз бу ишни ночорликларидан эмас, балки улкан ишларни режаллаган йўлдаги ҳар қандай жирканчликни тап-тортмай олиб ташлашга узларини ургатиш мақсадида қилганлар. Руҳларини узларига бўйсундиришни ҳам болаликдан бошлаганликлари ирода ҳам инсон каби болаликдан тобланиб боришини кўрсатади. Сенга-да ўсмир укам, навроста синглим ирода орқасидан муяссар бўл-гувчи буюк, миселсиз имконият майдони тушалиб етибди. Уни забт этиш фақатгина ўзингга бог-лик!

Вафо ФАЙЗУЛЛО.

Тенгдошларинг
ижоди

Эй юртим, сен учун тебратдим
қалам,
Менинг жаннатмакон
Ўзбекистоним!

София ХИММАТОВА,
Қашқадарё вилояти,
Қамаши туманидаги
24-мактабнинг 11-синф
ўқувчиси.

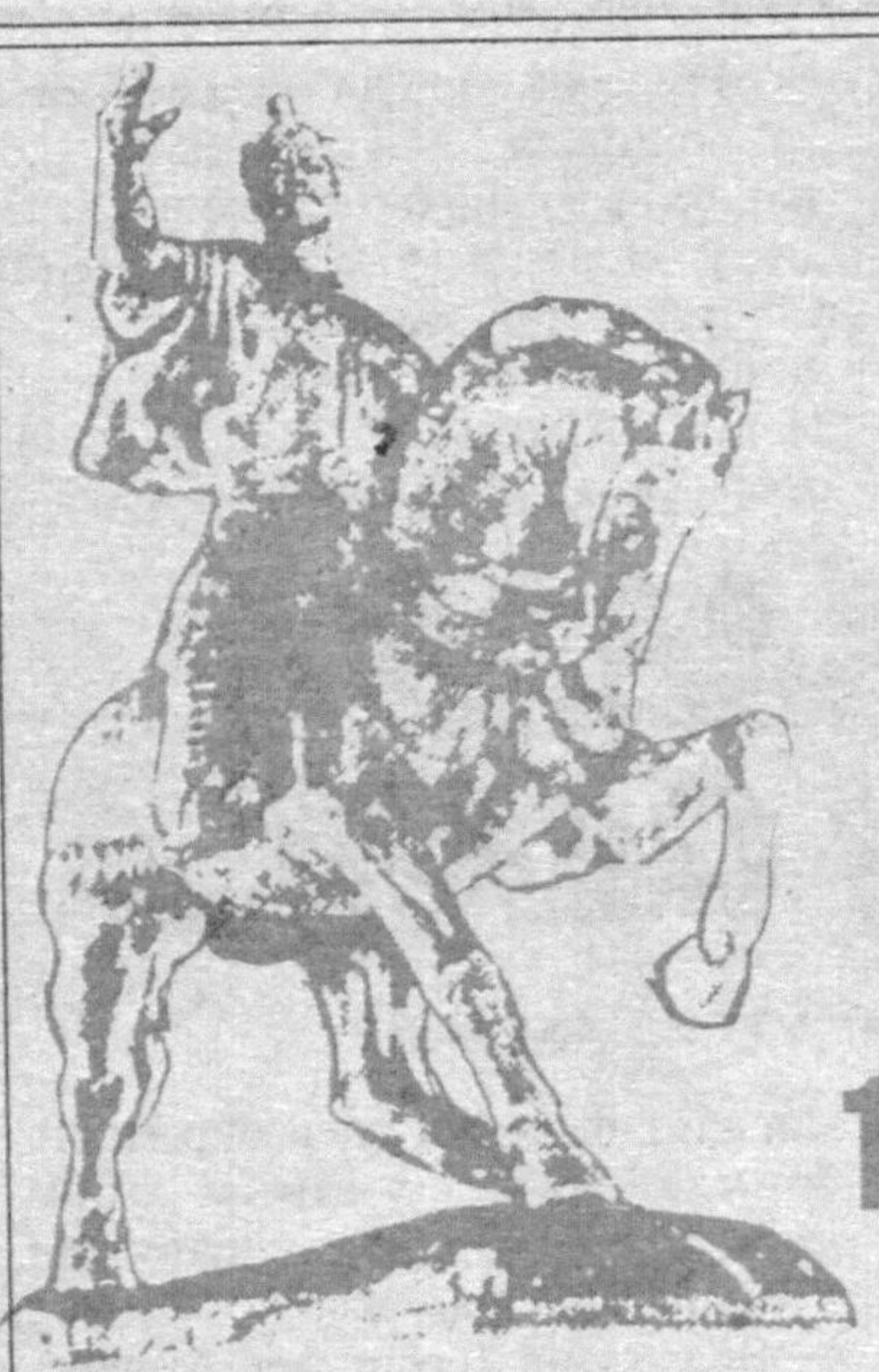
ВАПАНИМ
СЕНГА

Ўзбекистон номинг олсам
тилимга,
Қалбим туфонида қайнар
илҳомим.
Сени куйламоқни солсам
дилимга,
Булбулдек газаллар битгай
забоним.
Сенинг тарихингни аңгласам
дейман,
Куйласам дейман мард
Темурларингни.
Заррача кургулик курмагин
дейман,
Раво курмам сенга заррача
лардни.
Доим обод бўлсин она
замининг,
Тукин-сочин бўлсин боғу
бўстонинг.

ОНА

Онажоним меҳрибон,
Ёлиб берар иссиқ нон.
Нони жуда мазали,
Седанали, жиззали.
Биз бир ишни бошласак,
Билмай бошни қашласак.
Онамиз бош бўлади,
Иш юришиб қолади.
Бахтимизга бўлсинлар,
Юзга кириб юрсинлар.

Зафар ПАРДАЕВ,
Самарқанд вилояти, Ургут
туманидаги 36-мактаб
ўқувчиси.

АМИР
ТЕМУР
ҲАҚИДА
10 САВОЛ

Хурматли ўқувчилар! Маълумки, ўтиб бораётган 1996 йил Амир Темур йили деб эълон қилинди. Бу йили буюк саркарда, давлат ва сиёсат арбоби соҳибқирон Амир Темур бобомиз 660 ёшга тўладилар. Ушбу муборақ сана нафақат республикамизда, балки жаҳон миқёсида ҳам кенг нишонланади. Шунга кўра газетамиз ижодий жамоаси «Амир Темурни биламизми?» номли викторина ўтказишга бел боғлади. Викторина соҳибқирон ҳаётига боғлиқ саволларга жавоб топишдан иборат бўлиб, у йил мобайнида давом этади. Уни ўтказишдан кўзланган мақсад сизларда соҳибқирон Амир Темур ҳақидаги билимларингизни бойитишдир. Саволларимизга мактуб орқали аниқ ва батафсил жавоб йўллаб қолиб бўлган ўқувчилар ҳақида газетамизда ҳикоялар қиламиз.

Викторинанинг
1-тур саволлари

1. Амир Темур қачон ва қаерда туғилган?
2. Соҳибқирон отасининг исми нима ва у туркнинг қайси уруғига мансуб эди?
3. Темур неча ёшидан бошлаб мадрасада ўқий бошлаган?
4. Темурнинг онасининг исми нима эди?
5. Ёш Темур неча ёшидан бошлаб намоз ўқий бошлаган?
6. Темурнинг энг биринчи пири ким эди?
7. Соҳибқирон ҳаёти ҳақида ушба замон тарихчилари ва улар

- ёзган асарларининг қандай номланишини биласизми?
8. Соҳибқирон исмига нима учун «Курагон» номи қўшиб айтилган ва бу суз қандай маънони аңглатади?
9. Соҳибқирон ҳақида «Амир Темурнинг Урта Осиё тарихида тутган ўрни ва роли» номли илмий асар ёзгани учун турғунлик йиллари купгина тазйикларга учраган олим ким эди?
10. Амир Темурнинг қуйдаги ўғитини давом эттиринг: «Бир кунлик адолат...

Шухратжоннинг алламаҳалча уйқуси келмади. Сабабини ўзи ҳам аңгломди, ҳаяжонданми ёки хурсандчилигидан?!

Ахир эртага шаҳар иқтидорли болалар V сўётида қатнашади, шаҳардаги ижодкор тенгдошлари билан беллашади.

Эрталаб барвақт уйғониб янги ёзган шеърларини бир неча бор ифодали ўқиб, такрорлаб олди. Онасидан оқ фотиҳа олиб, йўлга тушди...

Бугунги суҳбатдошимиз адабиёт, амалий ва тасвирий санъат бўйича иқтидорли болалар V шаҳар сўёти ғолиби Шухратжон Усмонов.

— Шухратжон, ана шу сўёт таассуротлари билан уртоқлашсанг.

— 3 кун давом этган сўёт кунлари жуда мазмунли ўтди. Ижодкор тенгдошларим — ёш қаламкашлар, умидли мусаввирлар, амалий санъат ихлосмандлари ўз ижод намуналари билан иштирок этдилар.

Беньков номидаги Республика Рассомлар билим юртида, Ўзбекистон ёзувчилар уюшмаси, Амалий санъат музейи, Ўзбекистон рассомлар уюшмаси, Республика рассомлар ижодиёт марказларида, газета ва журналлар таҳририятларида бўлди, таниқли адиблар, санъат арбоблари билан учрашдик. Ўзбекистон ёзувчилар

уюшмаси раиси, Ўзбекистон халқ шоири А.Орипов билан самимий суҳбатлашдик. Келгусида халқ севган адиблар бўлиб етипишимизга оқ йўл тиладилар. Севимли шоиримиз Йўлдош Сулаймонни саволларга «кумиб» тапшладик, уларнинг ҳам бизга айтар гаплари мул бўлди.

Навбат ғолибларни аниқлашга келганда барча тенгдошларим қатори мен ҳам зўр ҳаяжон билан

дан ғаниб қолдим. Гулдўрс қарсақлар остида саҳнага чиқдим. «Фарий ёрлик», эсдалик совғалари билан тақдирлашди. Шунингдек, Республика иқтидорли болалар сўётида қатнашини ҳуқуқини ҳам қўлга киритдим.

— Шухратжон, сўётда ғолиб чиқаман, деб ҳеч уйлаганмидинг? Узингга ишонганмидинг?

— Менимча, киши ўзига, қобилиятига, қолаверса, ғалабага ишон-

маёқул бўлди чоғи «Яшавор, азамат! Сендан шоир чиқади» дейман. Кўпроқ машқ қил, шеърый китоблардан кўпроқ ўқигин» деб маслаҳат бердилар. Шу-шу шеър машқ қиламан. Мактабимизда сеvimли ёзувчимиз Тоҳир Малик ёш қаламкашлар тўғарагини очдилар. Мен ҳам қатнашиб юрдим. Мақтаниш эмас-ку, Тоҳир ака менга қарата: «Бошқаларни билмадим, лекин сендан албатта яхши шоир

ясаганман. Актёр бўлиб турли спектаклларда роўлар ижро этишини орзулайман. Мактабимизда «Шум бола» роўлини уйнашда менинг олдимга тўшадигани йўқ ҳисоби.

— Мактабдаги ўқишларинг қандай?

—...Бўлади.

— Қандай таомларни ёқтира-сан?

— Манти, норин жону дилим.

— Уй юмушларига ҳам қарашасанми?

— Ие, нима деяпсиз?! Сигир, бузоқларга қараш менинг зиммада-ку, ахир!

— Пулинг борми? Умуман пулдор бўлишни хоҳлайсанми?

— Бор эди, ҳозир ишлатиб келдим. Пулдор бўлишни эса хоҳламайман. Пули купларнинг тап-виши ҳам куп бўлади.

— Бозордаги тенгдошларингга ҳавасинг келмайдими?

— Йўқ, ундан кўра тўғарақда бирор хунарни урганлини ёки маза қилиб шеър ёзишни маёқул кураман.

— Келгусидаги орзуларинг қандай?

— Моҳир, қалами утқир журналист бўлсам дейман. Ва албатта елкамда фотоаппаратим бўлса...

— Оппоқ, бегубор орзуларинг йўлдошинг бўлсин, Шухратжон!

Суҳбатдош
Ф.ЖАЛИЛОВА.

«ПУЛДОР БЎЛИШНИ
ХОҲЛАМАЙМАН»

ҳакамлар оғзига қўлоқ тутдим. Нимагадир ҳайбат аъзолари 1-уринни қўлдириб, 2-ҳамда 3-урин соҳибларини эълон қилишди. Ҳеч бўлмаганда 2-ёки 3-уринлардан умидвор бўлиб тургандим, исми-шарифим тилга олинмагач, кайфиятим тушиб кетди. Шу пайт кутилмаганда ҳакамлар ҳайбати раиси Сафар ака Барноевнинг тантанавор овози янгради:

— 255-мактабнинг 10-синф ўқувчиси Шухратжон Усмонов V шаҳар иқтидорли болалар сўёти ғолиби, деб топилди! Хурсандлигим-

маса, яхшиси бундай мусобақаларда қатнашмай қўя қолгани маёқул. Мен ҳам совринли уринлардан биринга умид боғлагандим, албатта.

— Неча ёшингдан ижод қила бошлагансан? Ижод йўлига киришнингга ким ёки нима туртки бўлган?

— Биринчи шеъримни 10 ёшли чоғимда ёзганман. Ҳамон едимда: Ҳошимжон шўх, эркатой, Қалишлари пойма-пой. Синфида узидир, Иккиларга бой.

Шеъримни тоғамга ўқиб бердим, дарвоқе, тоғам таниқли шоир.

чиқади» дея берган баҳолари ҳам менга далда бўлди. Қандайдир диллик, ўз-ўзимга ишонч пайдо бўлди.

— Шухратжон, шеърятдан тапқари яна нималарга қизиқасан? Севимли машғулотинг ҳам бордир?

— Албатта, менинг энг севган машғулотим қўшиқ куйлаш. Муҳриддин Ҳолиқовнинг барча қўшиқларини еддан биламан. Яна болалар ижодиёт маркази қўшидаги дурадгорлик тўғарагига қатнайман. Сирождин ака раҳбарлигида нарда кутиси, 6 бурчакли курсичалар

ТОНГ ЮЛДУЗИ
Ўзбекистон болалари ва
ўсмирларининг газетаси

Бош
муҳаррир
Умида
АБДУАЗИМОВА

Таҳрир хайъати:
Наримон ОРИФЖОНОВ,
Омон МАТЖОН,
Гулнора ЙЎЛДОШЕВА,
Марат ШАФИЕВ,
Феруза ЖАЛИЛОВА,
Сайриддин ХОЛОВ
(масъул котиб)

IBM компьютерида терилди ва
саҳифаланди. Оффсет усулида
босилди. Ҳажми 1 босма табоқ
Буюртма — Г -0137.
7691 нусхада босилди.
Қўғоз бичими — А-3.
Босишга топириш вақти 19.00
Топирилди — 18.30

Рўйхатдан ўтиш тартиби
№ 000137
• Манилимиз: 700083,
Тошкент шаҳри,
• Матбуотчилар кўчаси,
32-уй.
• Телефон:
33-44-25